

Опсесија мексичким грипом која влада последњих недеља можда је учинила да свет на тренутак помало заборави на своју претходну велику опсесију – економску кризу – али је истовремено упумпала ветар у једра једној другој све озбиљнијој савременој опсесији – чистоћи. Прање руку, дезинфекција, маске... чак и у Србији, хиљаде километара удаљеној од најближих случајева мексичког грипа, маске се више не могу пронаћи у апотекама. Клице су постале наша највећа ноћна мора.

Култ чистоће полако прераста у једну од кључних опсесија савременог света, сматра Кетрин Ашенбург, ауторка књиге "Прљаве приче о чистоћи: непречишћена историја". Она упозорава: "Наша обузетост чистоћом достигла је апсурдне размере. Данас као да не постоји начин да се осећамо удобно у својој кожи више од неколико сати након туширања. Чистоћа нам делује све недостижније." Парадаксално, али чини се да што постајемо чистији, то се заправо прљавије осећамо.

Паника од бактерија и вируса претворила је током последњих деценија антисептичка средства у наше најбоље пријатеље. Док су раније могли да се нађу само у болницама, антибактеријски гелови данас се могу наћи у школској торби скоро сваког детета у развијеним земљама, а њихова продаја сваке године расте за 50%. Да микроби вребају на сваком кораку упозоравају нас вести, новински чланци, књиге о одгајању деце. "Људске руке прекривене стотинама врста бактерија!" "Микроби вребају на новчаницама!" „Кухиња, извор заразе“ – медији свакодневно хране нашу хигијенску параноју. Рекламе су посебна прича – у њима су микроби језиви и одвратни негативци, често представљени као мала чудовишта чијег подмуклог присуства нисмо ни свесни све док нам анимација не дочара како они заправо лебде у ваздуху свуда око нас, прекривају све предмете које додирујемо, прљају нам кожу и загађују поре и настањују наизглед чист под по коме наша беба пузи. Лице никада није довољно очишћено, зуби никада довољно опрани, бело никад довољно бело, а бебине ручице никад довољно дезинфиковане... Свет који нас окружује за нас постаје све негостољубивије место..

Заправо, већина микроба који нас окружују уопште не представља никакву опасност, већ је врло корисна. А такође и неуништива, будући да по својој маси 25 пута надмашују све

вишећелијске организме на планети. Од неких 100 трилиона ћелија које садржи људски организам, 90% су заправо микроби. Очишћен од микроба, човек не би могао да живи ни недељу дана. Али, кога још за то брига у ситуацији када са насловница не силазе људи сакривени иза медицинских маски а прање руку постаје најважнија грађанска дужност.

Психолог Роберт Лихи, аутор књиге "Лек за бригу" сматра да је хигијена данас постала врста терапије. Она је сваком доступан начин да се ослободи свакодневних нервоза и страхова. Смирује нас утисак да нешто постижемо, да имамо контролу над стварима. Можда нисмо у стању да средимо своје животе, али дефинитивно можемо да учинимо да нам стан буде цакум-пакум. Ритуал чишћења тела или простора може да представља и наш покушај да "очистимо" свој унутрашњи свет од брига и нежељених мисли. Један експеримент је показао да су људи, који су добили упутство да размишљају о својим гресима из прошлости – попут лагања, крађе или издајства пријатеља, прали руке много чешће него иначе.

С друге стране, страх од микроба и зараза може да одражава и једну дубљу несигурност и песимизам друштва. А та несигурност је, сматра психолог Џин Твенц, резултат све веће друштвене изолованости карактеристичне за модеран начин живота. Слабљење социјалних мрежа међу људима, мање пријатеља и мање времена за њих, данашње друштво чини крхким и подложним страховима.

Популарна култура непрестано храни наше страхове нудећи нам широк репертоар свежих опасности, објашњава социолог Френ Фуреди. Што је друштво сигурније у погледу здравља, богатства, политичке стабилности, а савремена развијена друштва пружају највиши степен такве сигурности до сада, то ће вероватније да се ухвати за "теоријске опасности", попут микроба, тероризма, генетски модификоване хране, зрачења од мобилних телефона. Ширење страхова од оваквих опасности такође је и резултат ерозије традиционалних моралних норми. Друштво које више не разликује "добро" од "лошег", опсесивно ствара нове норме, па у сферу морала данас улазе здравље, исхрана, хигијена, екологија..

Дакле, можда измишљамо опасности тамо где их у суштини и нема, али на тај начин, као у самоиспуњавајућем пророчанству, заправо заиста стварамо нове, праве опасности по себе. Дезинфикујући околину средствима за хигијену и своја тела беспотребним гутањем нимало наивних лекова, стварамо отпорне сојеве смртоносних микроба. Превише штитећи свој организам, чинимо да и он, попут нашег друштва, "измишља" опасности у недостатку правих, па страдамо од алергија и аутоимуних болести. О новим „друштвеним болестима“ које здравствене хистерије проузрокују да и не говоримо.

У раљама микроба

Пише: Јована Папан
четвртак, 07 мај 2009 12:35

Наравно, истовремено док водимо одсудне битке против прљавштине и клица, а болести у далеким земљама окупирају вести и насловне стране, праве опасности и прави проблеми друштва остају непримећени и занемарени. Можда зато што их мало воде и сапуна не могу опрати.